

Geologiaa, ydinjätejemmausta ja ekoterrorismia

TONI EEROLA

Kirjoittaminen on taiteenlaji. Kirjailijan työ on vielä haastavampaa. Erityisen haastavaa voi olla yhteensovittaa perinteinen toimintatrilleri viher-utopioihin. Mutta kun ilmasto-, energia- ja ympäristökeskustelu käy kuumana, olisi vaikea kuvitella, etteivätkö best-seller-kirjailijatkin puuttuisi siihen. Yllättävästi maan myydyin kirjailija Ilkka Remes yritti tätä kirjassaan *Isku ytimeen*, Risto Isomäen vesillä kalastellen. Remeksenkin pitää turvautua ekoterroristeihin ja ydinvoiman uhkakuviin, joita Isomäki on käsitellyt kirjassaan *Litium 6*. Trillereihin hän ekouhkakuvat sopivatkin mitä parhaimmin. Remeksen uusin kirja on sopivasti *Shokkiaalto*.

Mutta kosiskeleeko tominnallisten best-sellerien kirjoittaja ympäristöaktivisteja ja punavihreitä älykköjä muodin mukaisesti? *Isku ytimeen* ei ole kuitenkaan saanut laajempaa huomiota. Mainitut tahot kun eivät oikein kuulu Remeksen lukijakuntaan, eikä hänen kirjoistaan käydä kuumia keskusteluja Helsingin Punavuoren tai Kallion trendikuppiloissa. Voi hyvin kuvitella, minkä vaikutuksen saisi aikaan kulttuurikahvilan pöydässä, kun täryttäisi henkevän kirjallisuuskustelun lomassa lukeneensa Remeksen viimeisen?! Luomuladet ja reilun kaupan teet voisivat mennä vääraan kurkkuun. Syvän hiljaisuuden ja hermostuneen vilkuilun takaisisi vain nikottelu ja sitä seuraava paheksunta. Kirja saattaa kuitenkin upota hyvinkin best-sellerien perinteisiin lukijoihin. Kriittisempää tarkastelua se ei tietenkään kestä, aivan kuin kirjassa si-

vuttujen ydinjätteiden loppusijoitusta tai uraani-kaivoksia vastustavien argumentitkin.

Tässä lehdessä ei ole juurikaan romaaneja käsitelty. Syy siihen miksi tuon juuri tämän kirjan esille tässä lehdessä on se, että siinä seikkailee suomalainen, ydinvoimateollisuudelle selkensä kääntänyt geologi. Kirja käsittelee myös geologeille ajankohtaisia aiheita. Suomalaisessa fiktiossa geologi on ollut pääosassa vain Reino Marjosen kirjoissa.

Remeksen geologi työskentelee haamukaivos-yhtiölle nimeltä Allcorn Mining, joka hakee uraani-kaivoksia Suomesta estääkseen muiden uraaninetsinnän ja ”suojellakseen” paikallisia asukkaita ja ”puhdasta luontoa” kaivostoiminnalta. Kirjassa valtaus on voimassa ikuisesti, kun todellisuudessa se on vain viisi vuotta, mahdollisen lisäajan myötä korkeintaan kahdeksan. Remes ei myöskään näytä tietävän, että valtausten saaminen ei ole Suomessa kovinkaan helppoa. Kolmekin vuotta saattaa vierähtää, ennen kuin päätös saadaan (jos saadaan), oli kyse sitten uraanista tai muusta kaivannaisesta. Valtaushakemus pitää myös laatia niin, että siinä osoitetaan alueella olevan malmia sekä ne toimenpiteet, joilla malmin etsintää tullaan harjoittamaan. Sen lisäksi pitää käydä läpi kuulemiset ja mahdolliset valitukset KHO:ssa. Jos valtausta ei nykyään saa edes sitä varten tarkoitettuun toimintaan, miten sellaisen saisi uraanin ”suojelulle”?! TEM:issä saatettaisiin pyöritellä silmiä, kun hakemus saapuisi pöydälle.

Epäuskottavaa on myös uraani-alueiden paikal-

listen asukkaiden negatiiviset reaktiot uraanin etsijään. Kirjan geologi pelkää että autokorjaamo kieltäytyisi tarjoamasta palvelujaan sabotoidulle autolleen, kun saataisiin tietää, millä asioilla hän liikkuu. Omiin kokemuksiini perustuen suurin osa asukkaista ei ole moksiskaan koko toiminnasta, käyttäytyen ystävällisesti ja avuliaasti. Monet jopa toivovat uraanikaivoksia alueelle. Vastustus keskittyykin pieneen, mutta sitäkin äänekkämpään joukkoon, jolla on omia intressejä.

Kirjan geologi työskenteli aiemmin Posivassa, ydinjätteiden loppusijoituksen parissa. Hän kuitenkin joutui lähtemään yhtiöstä, koska oli eri mieltä jääkautisen ikiroudan syvyydestä. Manipulointuaan eri muuttujia, hän sai tulokseksi 750 metrin syvyyden, kuten Kanadassa. Ydinvoimaa vastustava Prof. Matti Saarnisto on esittänyt samantyyppisiä ajatuksia julkisuudessa. Ilmaston päästöskenaariorista riippuen, Posivan mallinnuksissa se olisi kuitenkin vain 80–170 metriä, koska Suomen olosuhteet ovat erilaiset. Tämän vuoksi sijoitusluola on suunniteltu 400 metrin syvyyteen. Sitä, mikä tuosta routimisesta tekisi uhkan loppusijoitukselle, ei kirjassa selitetä. Se on kuitenkin hyvä heitto hämmentämään keskustelua ja luomaan uhkakuvia. Olivatpa ne todellisia tai ei, ne ovat monelle paljon kiehtovampia ja jännittävämpiä kuin jos kaikki olisi täysin turvallista. Niillä on kuitenkin käyttöä lähinnä fiktiossa. Loppusijoituksen pitkä ajanjakso, 250 000 vuotta, on monelle käsittämätön ja omiaan luomaan scifimäisiä kuvitelmia jälkipolviemme ”uhkaavasta” tulevaisuudesta. Milloin joku kirjailija käyttää tätä juonessaan (haloo, Iso-mäki)?

Iskussa ytimeen radikaalit ympäristöjärjestöt protestoivat mm. ydinvoimaa ja globalisaatiota vastaan valtaamalla ydinjätteitä kuljettavan laivan ja järjestämällä mielenosoituksen valtaapitävien salaisessa, kansainvälisessä Bilderberg-huippukokouksessa Ruotsissa. Geologi on mukana ydinjätelaivan valtauksessa. Aiemmin hän osallistui iskuun Venäjän kaasuputkea vastaan Itämerellä. Kaikki ei kuitenkaan mene suunnitelmien mukaan. Laivassa on muutakin ja geologi joutuu tahtomattaan keskelle ekoterrorismia, salaliittoteorioita ja suurvaltopoliittista kamppailua. Niitähän ei kenenkään itseään arvostavan best-seller-kirjailijan teoksesta saa puuttua (edes geologinkaan kohdalla).

En paljasta juonta, mutta loppu on tyypillistä remesläistä rymistelyä ja kliseillä kikkailua, jotka jyräävät alleen minkä tahansa ”ekologiseksi” tarkoitetun sanoman. Monet kirjailijat kuuluvat siihen joukkoon, jolla on sinisilmäinen tapa ihannoita automaattisesti kaikkia niitä, jotka nousevat liike-elämää, valtioita ja viranomaisia vastaan, olivatpa kapinan syyt kuinka katteettomia ja aiheetomiin pelkoihin ja/tai ideologiaan perustuvia tahansa. Kirjassa esitetään myös vakavia syytöksiä suomalaisia viranomaisia (Suomen säteilyturvakeskus) ja Posivaa kohtaan. Syytökset ja salaliittoteoriat ovat kovassa huudossa uraanikaivoskiistassakin. Remes toteaa kirjan jälkisanoina: ”*tein tämän kirjan uudella tavalla, joka yllätti minut ja voitottavasti myös lukijan*”. Kirja onkin mielenkiintoista ja vauhdikasta kesälukemista, geologeillekin.

Kaiken rymistelyn, kliseiden ja epäuskottavuuksien jälkeen kirja päättyy kuitenkin seuraavasti:

”Patrik katsoi ikkunasta arkaaista (sic) kallio-perää ja sen päällä kasvavaa metsää. Tänne jäi hänen valtauksensa eikä kukaan mahtaisi sille mitään, tapahtuipa hänelle itselleen mitä tahansa. Tämä oli hänen monumenttinsa tuleville sukupolville: tonneittain koskematon, 2000 miljoonaa vuotta vanhaa migmatittikalliota... Mikä sopisi paremmin geologin lahjaksi lapsilleen ja lapsenlapsilleen?”

Haluaisin todella tutustua kolleegaan, joka osallistuu ekoiskuihin ja fiilistelee tuolla tavoin. Humanisteihin tällainen hempeily saattaa upota, vaikka eivät olisi koskaan ”arkaaisesta” migmatitista kuulleetkaan, mutta alan ammattilaiselle tämä on lähinnä säälittävää. Eiköhän sitä kalliota vielä riitä tulevillekin sukupolville, tuli uraanikaivoksia ja ydinjätteiden loppusijoitusta tai ei?

Perustavaa laatua oleviin kysymyksiin kirja ei myöskään anna vastausta: 1) miten syvälle kallio-perään sijoitettu ydinjäte muodostaisi suuremman uhan kuin nyt, maanpäällisessä varastossa ja 2) mikä vaihtoehdoksi ydinjätteiden loppusijoitukselle? Näistä vaikenevat sen vastustajatin.

Remes, I. 2009.

Isku ytimeen.

Juva, WSOY, 507 s.

Ovh 21,95 €.